

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра журналістики

МАКОВІЙЧУК АННА ОЛЕКСІЇВНА

МИКОЛАЇВ ЕКОЛОГІЧНИЙ: МУЛЬТИМЕДІЙНА ІСТОРІЯ

Напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

Автореферат
бакалаврського проекту
на здобуття ступеня бакалавра

Миколаїв – 2019

Роботу виконано на кафедрі журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент б.в.з.

Тулузакова Ольга Геннадіївна,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри журналістики.

Рецензент:

кандидат філологічних наук, доцент

Островська Людмила Станіславівна,

Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри української філології,
теорії та історії літератури.

Захист відбудеться «25» червня 2019 р. у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Проблеми екології входять до списку глобальних проблем сучасності, від вирішення яких залежить майбутнє планети та людства зокрема. Журналістика як соціальний інститут не може залишатися осторонь цих процесів.

Актуальність дипломного проекту зумовлено важливістю висвітлення екологічних проблем, криз та катастроф, так як це пов'язано безпосередньо з життєдіяльністю людей. Важливо дослідити рівень розвитку екологічної журналістики в нашій країні, проаналізувавши публікації, наукові статті, визначити загальні тенденції та передбачити перспективи подальшого розвитку.

Мета дослідження: опублікувати в ЗМІ матеріали, що усебічно висвітлюють проблеми екології в Миколаєві.

Відповідно до поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- 1) проаналізувати теоретичні засади та з'ясувати сутність поняття «екологічної журналістики»;
- 2) визначити особливості екологічної проблематики;
- 3) дослідити досвід, характер, жанрові форми висвітлення екологічних питань у Миколаївських ЗМІ;
- 4) визначити шляхи підвищення ефективності та можливості розширення аудиторії;
- 5) висвітлити події та проблеми, пов'язані з екологічною темою на Миколаївщині.

Об'єктом дослідження є екологічна журналістика в Миколаєві.

Предметом дослідження є екологічні заходи та події міста, особливості створення інформаційного поля довкола екологічних проблем.

Методи дослідження: термінологічний аналіз, функціональний аналіз, спостереження, опитування, аналіз, узагальнення результатів аналізу.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше було зроблено спробу висвітлити екологічні проблеми Миколаєва; досліджено такі екологічні проблеми, як грінвошинг, небезпечні відходи, утилізація та переробка різних

видів відходів у масштабах Миколаєва; систематизовано та описано місця для збору вторсировини та перелік екологічних закладів харчування для зручності користування та популяризації серед миколаївців.

Практичне значення одержаних результатів полягає в популяризації й активізації екологічної тематики серед мешканців Миколаєва. Також матеріали дослідження можуть бути використані українськими медіа. Аналіз медіаматеріалів з екологічної тематики може бути корисний для студентів під час підготовки до курсів «Журналістський фах», «Теорія та історія журналістики», «Сучасна українська мова ЗМІ і текстознавство» тощо.

Теоретичне значення дослідження: систематизовано та теоретично проаналізовано значення та функції екологічної журналістики.

Апробація результатів дослідження. Публікації, які були виконані в рамках наукового дослідження, оприлюдненні сайті <http://www.solnik.com.ua> та в соціальних мережах <https://www.facebook.com/anna.makoviychuk.9>. Було здійснено виступи на Суспільному радіо (15.01.2019 та 17.05.2019) й телебаченні Миколаєва (22.03.2019) з таких тем: «Як замінити звичні одноразові речі багаторазовими та більш екологічними», «Екологічність різних видів (поліетиленових, паперових, тканинних) пакетів та сумок». Також з метою запропонувати доступну й просту альтернативу мешканцям Миколаєва було відкрито онлайн-крамницю з екологічними товарами <https://www.facebook.com/strawland8>.

Структура дипломного проекту. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (40 позицій) та додатків (9 штук). Загальний обсяг роботи – 79 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломного проекту, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи, розкрито наукову новизну роботи,

окреслено теоретичне і практичне значення здобутих результатів та форми їх апробації.

У *першому розділі* „*Особливості висвітлення екологічної тематики в загальноукраїнських та миколаївських ЗМІ*” подано дослідження діяльності та функціонування екологічної журналістики та всеукраїнському та місцевому рівнях. Зазначено, що екологічна журналістика є відносно новою науковою галуззю в журналістиці і на сьогодні не має достатнього висвітлення в пресі, на телебаченні, радіо та в Інтернеті. Проте екологічна грамотність вже починає захоплювати журналістів, які в найближчому майбутньому зможуть інформувати й все інше населення країни. Миколаївські ЗМІ приділяють недостатньо уваги екологічним питанням, іноді в таких матеріалах автори не дотримуються журналістських стандартів. Екологічна журналістика вимагає всебічного висвітлення проблеми.

Регулярне, повноцінне висвітлення екологічної тематики в ЗМІ, дійсно, може сприяти формуванню такої свідомої поведінки соціуму, за якої задовольняються його потреби без шкоди для навколишнього середовища. У цьому і полягає головне завдання екологічної журналістики.

Погіршення стану навколишнього середовища на собі відчуває кожна людина, але усвідомлення того, що вона й творить своє середовище існування, з'являється не одразу. Екологічна журналістика покликана допомогти людям дійти цього усвідомлення. Журналістика робить це через ЗМІ шляхом інформування, висвітлюючи події, катастрофи, демонструючи статистику та подаючи коментарі експертів.

У *другому розділі* „*Миколаїв екологічний: мультимедійна історія*” зазначено, що в рамках дипломного проекту було зроблено 12 публікацій на Інтернет-ресурсі <http://www.solnik.com.ua>. Теми екології було висвітлено з багатьох аспектів, тому поділяємо опубліковані матеріали на такі групи:

поводження з відходами:

«Пластик і з чим його їдять» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1306>;

«Небезпечні відходи: куди і як?» (стаття, фото), Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1426;>

«Миколаїв – №1 за екологічністю» – інтерв'ю з Анною Ганжул» (відео), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1809?fbclid=IwAR1137CFgataDUOYusRzw8W7gCEtJu9LpQCDeH2HCvWuXJF6LEdqmScTpCc>

«Здаємо всі явки й паролі: пункти прийому вторсировини в Миколаєві», (стаття, фото, відео), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1993>

«Утилізація ялинок в Миколаєві» (стаття), Режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1237>

збереження природи:

«Не пали!» (стаття, відео), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1878;>

«Екотусовка?» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1707;>

взаємодія з громадськістю:

соціальний ролик «Your routine makes environment» (відео), режим доступу: <https://www.facebook.com/anna.makoviychuk.9/posts/1297549333718397;>

«Соцопитування: наскільки Миколаївці екологічний?» (текст, відео), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1455?fbclid=IwAR3KiKLuu5A9jQk4KrCOPV97we7MpUjzxak-5JBeбupQkLHwL8umNRfNdgw;>

«Eco-friendly заклади Миколаєва» (стаття, фото), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1471;>

«Як компанії-забруднювачі відмивають свою совість» (стаття), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1604;> «Забруднення почали люди. Людям з ним і боротися» (<https://www.youtube.com/watch?v=exEUZS6bH3w>);

zero waste: «Пакуємо подарунки в стилі Zero waste» (стаття), режим доступу: <http://www.solnik.com.ua/archives/1218>).

Загальна кількість власних фото виконаних для матеріалів – 56, загальна кількість відео – вісім, загальною тривалістю 28 хвилин.

Висвітлення екологічної теми у Миколаєві є надзвичайно актуальним, а тому під час роботи над дипломним проектом також відбулися виступи на Суспільному радіо (15.01.2019 та 17.05.2019) й телебаченні Миколаєва (22.03.2019) з таких тем: «Як замінити звичні одноразові речі багаторазовими та більш екологічними», «Екологічність різних видів (поліетиленових, паперових, тканинних) пакетів та сумок».

ВИСНОВКИ

Екологічна журналістика є відносно новим напрямком в журналістиці. Її стрімкий розвиток та прогрес за останні десятиліття зумовлені важливістю даної сфери діяльності. Усе більше та більше працівників засобів масової інформації бачать доцільним говорити про екологічні проблеми та взагалі приділяти цій тематиці час. Втім нами встановлено, що екологічна тематика має недостатнє висвітлення на всеукраїнських на миколаївських каналах ЗМІ, через ряд причин: недостатня кваліфікація журналістів, низька зацікавленість аудиторії, екологічну тематику витісняють інші новини. Журналісти нехтують подачею багатьох точок зору, адже в екології їх навіть більше, ніж дві. Також не вдаються в пояснення окремих процесів, проведення аналогій. Для вітчизняної журналістики типовим є подання інформації в новинному стилі, щось трапилось/відбулось і крапка. Але це не є дуже ефективним способом подачі інформації. Так як засоби масової комунікації є основним джерелом отримання інформації, журналісти повинні не лінуватись та подавати повну картинку дійсності, а не лише голий факт.

Екологія – це поняття, що стосується всіх та кожного, на відміну від економічної чи політичної журналістики. Вплив стану навколишнього середовища на людину є очевидним, тому що ми є частиною природи. Сьогодні напевно немає людини, яка б не відчула на власному досвіді негативні наслідки від забруднення довкілля. Головною місією екологічної журналістики є

нагадати суспільству про взаємозв'язок між природою, навколишнім середовищем та людиною, про те, що всі екологічні проблеми, які виникають у нас сьогодні є результатом нашої діяльності, і тільки від нас залежить чи будуть вони розвиватись або людство все ж знайде шляхи протидії.

Екологічна журналістика включає в себе постійне висвітлення усіх подій пов'язаних з будь-якою взаємодією людей з навколишнім середовищем. Вона виступає в ролі повноцінного соціального інституту, що має активну соціальну позицію та має на меті донести максимально багато інформації для того, щоб врятувати планету від екологічної кризи. Було виявлено, що основними функціями екологічної журналістики є: інформувати, далі просвітляти, організовувати та контролювати. Кожна з цих функцій гармонійно співіснують разом та доповнюють одна одну.

Екологічна журналістика – це не тренд і не намагання ЗМІ привернути увагу до себе шляхом публікацій на популярні теми, що здатні викликати резонанс. Вона вимагає відповідального й свідомого ставлення. Екологія – це та тема, яку потрібно системно та постійно висвітлювати, а не від події до події або від катастрофи до катастрофи.

У рамках дипломного роботу було проаналізовано наявну літературу з цієї теми, виокремлено найголовніші поняття, функції та завдання, що постають перед екологічною журналістикою сьогодні. Друга частина була виконана під найголовнішою функцією журналістики, та зокрема екологічної журналістики. Було досліджено та порушено нові та нетипові питання для Миколаївської журналістики. Загалом їх можна поділити на чотири групи – це правила поводження з відходами, важливість збереження природи та навколишнього середовища, взаємодія з громадськістю та філософія або стиль життя zero waste (нуль відходів).

До правил поводження з відходами можна віднести матеріали: «Пластик і з чим його їдять», «Небезпечні відходи: куди і як?», «Миколаїв – №1 за екологічністю» – інтерв'ю з Анною Ганжун, «Здаємо всі явки й паролі: пункти прийому вторсировини в Миколаєві», «Утилізація ялинок в Миколаєві».

Тема уважного ставлення до навколишнього середовища була висвітлена в статтях про спалення сухоцвіту «Не пали» та про суботник на Варварівському пляжі «Екотусовка?».

Соціальний ролик «Your routine makes environment», соціальне опитування серед миколаївців щодо їх поведінки та ставлення до відходів, стаття з переліком екологічних закладів Миколаєва та журналістське розслідування «Як компанії-забруднювачі відмивають свою совість» взаємодіють безпосередньо зі суспільством. Ці публікації направлені на те, щоб люди звернули уваги на екологічні проблеми у світі й місті та зі свого боку постарались зменшити негативний вплив на довкілля.

Статтю, де зібрані корисні поради щодо екологічного упакування товарів можна віднести до категорії zero waste. Головна мета була показати, що не обов'язково купляти нову обгортку, яка через декілька хвилин все одно опиниться в смітнику, а можна використовувати те, що вже є вдома.

У рамках дипломного проекту було знято вісім відео різної довжини, їх загальний хронометраж становить 28 хвилин. Також було створено 56 оригінальних світлин та картинок. Виступи на телебаченні та радіо, хоч і не можна вважати власними матеріалами, але саме вони демонструють наскільки миколаївці та зокрема журналісти зацікавлені та готові говорити на цю тему.

Взагалі екологічна ситуація в Миколаєві та в області досить напружена. Це промислове місто, де було збудовано багато заводів та фабрик, утворено багатогалузеве сільське господарство тощо, що здійснювали та продовжують здійснювати негативний вплив на довкілля. Містяни ігнорують ці наслідки, не готові до змін, тому що не вбачають в них потреби. У той час, коли Київ, Вінниця, Харків виходять на нові рівні екологічної свідомості, Миколаїв продовжують стояти на місці. Саме тому важливість ролі екологічної журналістики в нашому місті важко переоцінити. Ця тема ще довго залишатиметься актуальною й потребуватиме подальшого дослідження.

АНОТАЦІЯ

Маковійчук А.О. Миколаїв екологічний: мультимедійна історія. – Миколаїв, 2019.

Проблема забруднення довкілля посідає одне з найважливіших питань у світі. Журналістика, як важливий соціальний інститут демократичного суспільства, не може залишатись осторонь цих процесів.

Мета дипломної роботи: дослідження функціонування екологічної журналістики в Україні й Миколаєві, та публікація власних матеріалів, що усебічно висвітлюють проблеми екології в місті.

Екологічна журналістика включає в себе постійне висвітлення усіх подій пов'язаних з будь-якою взаємодією людей з навколишнім середовищем. Її головною місією є нагадати суспільству про взаємозв'язок між природою та людиною, про те, що всі екологічні проблеми, які виникають сьогодні є результатом нашої діяльності.

У рамках дипломного проекту було зроблено 12 публікацій на Інтернет-ресурсі <http://www.solnik.com.ua>, які можна поділити на чотири групи – це правила поведження з відходами, важливість збереження природи та навколишнього середовища, взаємодія з громадськістю та філософія або стиль життя zero waste (нуль відходів). Загальна кількість власних фото виконаних для матеріалів – 56, загальна кількість відео – вісім, загальною тривалістю 28 хвилин.

Ключові слова: екологічна журналістика, екологічна тематика, екожурналістика, навколишнє середовище, екологічна інформація.

SUMMARY

Anna Makoviichuk. Eco-friendly Mykolaiv: multimedia story. – Mykolaiv, 2019.

Nowadays the problem of environmental pollution is one of the most important issues in the world. Journalism, as an important social institution of a democratic society, can not stay aside from these processes.

The purpose of the thesis: the study of the functioning of environmental journalism in Ukraine and Mykolaiv, and the publication of own materials that far and wide cover the environmental problems in the city.

Environmental journalism includes a permanent coverage of all events associated with any interaction of people and the environment. Its main mission is to remind society about the relationship between nature and people, and that all environmental problems that arise today are just the result of our activities.

During the work on the diploma project we have published 12 publications on the Internet site <http://www.solnik.com.ua>. Materials can be divided into four groups – main rules of waste management (an article about types of plastic and their marking, how to dispose of hazardous waste, an interview with advisor of the mayor on the implementation of separate collection of garbage – Anna Ganjal, list of addresses where people give away recyclable materials and what to do with fir trees), the importance of preserving nature and the environment (articles about cleaning day and burning dry plants), public relations (social video “Your routine makes environment”, social polling residents of Mykolayiv) and philosophy named zero waste. The total number of personal photos made for the project is 56, the total number of videos is eight (total duration is 28 minutes).

Key words: environmental journalism, eco-journalism, environmental mass-media, environmental information.